

การศึกษาภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าว และรายการละครทางโทรทัศน์

THE STUDY OF FEMALE IMAGES APPEARING IN NEWS PROGRAM AND DRAMA PROGRAM ON TELEVISION

เอกธิดา เสริมทอง

อาจารย์ประจำสาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
E-mail : aekthida.sa@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อทราบทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าว และรายการละครทางโทรทัศน์ 2.) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแนวคิดทฤษฎีศึกษา และเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดของกลุ่มสตรีนิยมกับภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวและรายการละครทางโทรทัศน์ และ 3.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมสตรีต่อการแสดงทัศนคติในการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวและรายการละครทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า 1.) ทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์เป็นภาพผู้หญิงกล้า (Non Traditional) มากที่สุดและมีทัศนคติต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์เป็นภาพสัตรีโลกที่แสนสวย (Sex Object) มากที่สุด 2.) สตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษากลุ่ม System Approach มีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการข่าวโทรทัศน์เป็นภาพผู้หญิงกล้า (Non Traditional) และมีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการละครเป็นภาพแม่ศรีเรือนและกุลสตรี (Traditional) โดยความสัมพันธ์ของแนวคิด System Approach กับทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อรายการข่าว และในรายการละครอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่ผู้หญิงไม่ควรหยุดพัฒนาตนเองเพราะเธอเองก็มีศักยภาพที่พัฒนาให้เท่าเทียมกับเพศชายได้ และสตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษากลุ่ม Feminist Approach มีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการข่าวโทรทัศน์เป็นภาพแม่ศรีเรือนและกุลสตรี (Traditional) โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าควรเพิ่มโทษการล่วงละเมิดทางเพศต่อสตรี กลุ่มเป้าหมายตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษากลุ่ม Feminist Approach มีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการละครเป็นภาพสัตรีโลกที่แสนสวย (Sex Object) โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าการแต่งกายสวยดูดีทำให้นางเอกในละครโทรทัศน์น่ามองยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ชมสตรีที่มีทัศนะตามเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดของกลุ่มสตรีนิยมแบบ Essentialism แสดงทัศนคติต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์ในภาพสิทธิสตรี (Women Rights) โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่าผู้สื่อข่าวหญิงที่ลงข่าวมีภาพของความเก่ง คล่อง และกล้าหาญมากกว่าผู้ประกาศข่าวหญิงในสถานี และแสดงทัศนคติต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์ในภาพสิทธิสตรี (Women Rights) เช่นกัน โดยเห็นด้วยมากที่สุดว่านางเอกในละครมักประกอบอาชีพสุจริตไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ และรักษาความยุติธรรม และ 3.) ลักษณะทาง

ประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ชมสตรีไม่มีผลต่อการแสดงทัศนคติในการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์ ในขณะที่อายุ และรายได้ของผู้ชมสตรีมีผลต่อทัศนคติในการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ สตรี รายการข่าว รายการละคร โทรทัศน์

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to investigate women's images on news program and drama program, 2) to study the relationship between women's study theories and the philosophical criteria of each feminist school toward the presentation of women's images on news program and drama program, 3) to study the relationship between demographical differences amongst the female audience in terms of their attitudes toward the presentation of women's images on news program and drama program. The research findings were as follows: 1.) The attitude of female audiences toward the images of women presented in television news program as Non-traditional the most, while their attitude toward the women presented on drama program as sex objects the most. 2.) Regarding the target female audiences, whom believe in the System Approach study, have opinion that women's images on news program as Non-traditional and have opinion that the women's images on drama program is viewed as traditional women. By these relationship of the System Approach, the female attitude toward the news program and drama program accept that female should not stop self development as she capable to improve to same level as male and the target female audiences, whom believe in the Feminist Approach, have opinion that women's images on news program as traditional, accept that should increase the maximum punishment toward the sexual harassment. The target female audiences, whom believe in the Feminist Approach, have opinion that women's images on drama program as a sex objects, accept the most that the beautiful clothing makes actress more attractive. Besides, the female audiences whom expressed their opinion regarding the Essentialist criteria, express their attitude toward the news program as women rights by agree at the most that the female news reporter whom on location appear to have good looking and more clever than the female news anchor in news cast and express opinion toward the presentation of women's images on drama program as women rights has agreed at the most that the actress in drama program most like to work for non profit and good justice. 3.) With regard to the demographic differences among the female audiences; this affected their attitudes toward the presentation of women's images on TV. The research findings showed that the demographic features of age, marital status, education level, occupation and income, did not have any impact on the attitudes expressed toward the presentation of women's images on news program, whereas the differences in age and income of the audience affected their attitude towards the presentation of women's images on drama program.

KEYWORDS : Images, Women, News program, Drama program, Television

บทนำ

กระแสสตรีนิยมเข้ามาเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนตั้งแต่งในทศวรรษที่ 1970 โดยความสนใจส่วนใหญ่มุ่งไปที่ภาพปรากฏของผู้หญิง และผู้ชายบนสื่อ และนั่นคงเป็นจุดเริ่มต้นที่นักทฤษฎีนักวิชาการ และนักเคลื่อนไหวในกลุ่มสตรีนิยมที่เริ่มสำรวจพื้นที่และชีวิตของตนเองบนสื่อมวลชนสำหรับในประเทศไทยการศึกษาเรื่องสตรีกับสื่อมวลชนได้รับการรวบรวมเป็นการศึกษาสถานภาพองค์ความรู้สตรีกับสื่อมวลชนตั้งแต่ พ.ศ. 2520 แสดงให้เห็นถึงความสนใจอย่างต่อเนื่องถึงการขยายขยายพื้นที่ของสตรีจากปริมาตรเดิมที่เพียงมีขอบเขตทางเพศอยู่เพียงในบ้าน ก้าวมาสู่โลกภายนอกในพื้นที่ของบุรุษ จากการศึกษาพบว่างานศึกษาสตรีกับสื่อมวลชนโดยส่วนใหญ่มีการใช้แนวคิดและทฤษฎีทางด้านการสื่อสารมวลชน ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษาในการวิเคราะห์สังเคราะห์ สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยเดิมแนวคิดเรื่องปรัชญาของสำนักคิดสตรีนิยมที่แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือปรัชญาแบบ Essentialism ที่มีความเชื่อว่าเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ตามความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ไม่ว่าเรื่องมุมมองทางเพศ หรือคุณค่าทางเพศ และเชื่อในความแตกต่างทางเพศที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ และปรัชญาแบบ Anti - Essentialism ที่ไม่เชื่อว่ามีสาระที่แท้จริงดำรงอยู่ระหว่างความเป็นเพศชาย หรือความเป็นเพศหญิง รวมถึงเชื่อว่าเพศหรือความแตกต่างระหว่างเพศแล้วแต่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากทั้งสิ้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2549: 479) ซึ่งในวิธีวิทยาดังกล่าวไม่พบว่ามีการนำมาใช้ในงานวิจัยด้านสตรีกับการสื่อสารที่ผ่านมา ทั้งนี้การวัดภาพลักษณ์ทางเพศของสตรีที่ปรากฏ สุ่มสังคัมประกอบด้วย 5 ภาพลักษณ์ได้แก่ภาพสตั๊วโลกที่แสนสวย (Sex Object)/ ภาพกุลสตรีและแม่ศรีเรือน (Traditional)/ ภาพสิทธิสตรี (Women Rights)/ ภาพผู้หญิงมหัศจรรย์ (Super Women)/ และภาพผู้หญิงกล้า (Non Traditional) ในรายการข่าว และรายการละครทางโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังใช้ทฤษฎีสตรีศึกษา 2 กลุ่ม คือทฤษฎีระบบ (System Approach) ที่มีแนวคิดที่ว่าผู้หญิงอยู่ในฐานะระบบย่อยของระบบใหญ่มีหน้าที่ที่ถูกกำหนดมาให้เหมาะสมกับเพศ การแบ่งงานกันทำ หรือการแบ่งความรับผิดชอบเป็นไปตามหลักชีววิทยา ทฤษฎีนี้เชื่อว่าถ้าทุกคนทำตามหน้าที่ทางเพศแล้วสังคมจะมั่นคงและเกิดเสถียรภาพ รวมถึงเรียกร้องให้ผู้หญิงปรับตัวตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และทฤษฎีแฟมินิส (Feminist Approach) ที่เชื่อว่าในความสัมพันธ์

ระหว่างเพศชาย และเพศหญิงมีลักษณะความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543: 7) มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา เพื่อเพิ่มน้ำหนักและเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจัดกลุ่มสตรีที่เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าว และรายการละครโทรทัศน์
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา และเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดของกลุ่มสตรีนิยมกับภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวและรายการละครทางโทรทัศน์
3. เพื่อความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ชมสตรีต่อการแสดงทัศนคติในการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวและรายการละครทางโทรทัศน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าว และรายการละครทางโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ (Questionnaires) กำหนดขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดขั้นตอน และวิธีการดังนี้

1. ประชากรเป้าหมายเป็นสตรีอายุระหว่าง 21-60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำไว้ที่ 400 คนจากแต่ละเขต เขตละ 40 คน
2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มๆ โดยยึดตามเขตการปกครองในกรุงเทพมหานคร จาก 51 เขต และใช้วิธีการจับสลากเลือกเขตได้ 10 เขต ดังต่อไปนี้ เขตบางกะปิ เขตบึงกุ่ม เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว เขตห้วยขวาง เขตราชเทวี เขตป้อมปราบ เขตวังทองหลาง เขตสายไหม และเขตมีนบุรี
3. การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บข้อมูลในแหล่งชุมชนเช่น สถานที่ราชการ ย่านธุรกิจการค้า ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา

โรงพยาบาล โรงงาน และบริษัทต่างๆ ตามเขตการปกครอง ที่กำหนด ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 41 วัน ตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม 2552 - 26 สิงหาคม 2552

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close - Ended Questions) ที่มีการแปลงแนวคิดด้านสตรีนิยมกำกับอยู่เบื้องหลังคำถาม แบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 คำถามที่ใช้วัดแนวคิดตามทฤษฎีสตรีศึกษา System Approach และ Feminist Approach ตอนที่ 3 คำถามที่ใช้วัดเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดของกลุ่มสตรีนิยม Essentialism และ Anti - Essentialism ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อภาพลักษณ์สตรีที่ถูกนำเสนอในรายการข่าวโทรทัศน์ และตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสตรีช่วงอายุระหว่าง 21-40 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เริ่มก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ที่เพิ่งเริ่มต้นชีวิตการทำงาน ครอบคลุมจนถึงสตรีวัยกลางคน ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงาน อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจบ การศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้อยู่ในระดับ 8,000 - 15,000 บาทต่อเดือน

2. ทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์พบว่าภาพผู้หญิงกล้าเป็นภาพลักษณ์ที่ผู้ชมสตรีเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาเป็นภาพแม่ศรีเรือน และกุลสตรี โดยในภาพลักษณ์ผู้หญิงกล้านั้นสตรีกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยมากที่สุดว่า ผู้ประกาศข่าวหญิงเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ที่มั่นใจในตัวเอง และประกอบอาชีพในแง่ "ชายทำได้หญิงก็ทำได้" ในขณะที่เดียวกันภาพของแม่ศรีเรือนและกุลสตรี สตรีกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยมากที่สุดว่าเป็นภาพลักษณ์ของสตรีที่ตกเป็นข่าวในแง่ของเหยื่ออาชญากรรม หรือถูกกระทำรุนแรงทางเพศ มักทำให้ผู้ชมรู้สึกสงสาร เห็นใจ มากกว่าที่ผู้ชมจะรู้สึกอยากซ้ำเติม อธิบายได้ว่าในแง่ของการประกอบอาชีพผู้ประกาศข่าวในรายการข่าวโทรทัศน์ ผู้ประกาศข่าวหญิงสามารถก้าวเข้าสู่

ปริมณฑล ของงานข่าวซึ่งเป็นอาณาจักรที่เพศชายถือครองมาก่อน (กาญจนา แก้วเทพ, 2543: 22) ได้อย่างสง่างาม แต่ในแง่ของการตกเป็นข่าวสตรีในภาพแม่ศรีเรือน หรือกุลสตรีก็ยังคงครองพื้นที่ข่าวได้อย่างน่าสงสาร และน่าเห็นใจ ในขณะเดียวกันภาพสัตรีโลกที่แสนสวยเป็นภาพที่ผู้ชมสตรีเห็นด้วยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวโทรทัศน์ มีความเป็นทางการและสตรีในงานข่าวมีกรอบในการแสดงออก จำกัดเช่นการแต่งกาย สีหน้า กิริยาอาการ ถือเป็นลักษณะการนำเสนอที่เป็นรูปแบบและสัญลักษณ์ (Symbolic) เฉพาะ ที่ผู้รับสารไม่เฉพาะแต่กลุ่มผู้ชมสตรี ต่างซึ่มซับ รับรู้ ดังนั้นผู้รับสารในรายการข่าวโทรทัศน์โดยทั่วไปจึงไม่มีโอกาสเห็นสตรีในงานข่าวในภาพลักษณ์สัตรีโลกที่แสนสวย แต่อย่างไรก็ตามจากข้อคำถามที่ว่า ความสวยงามของหน้าตา และการแต่งกายของผู้ประกาศข่าวหญิง มีส่วนช่วยดึงดูดให้ผู้รับสารที่ไม่ว่าจะเป็นชาย หรือหญิงอยากติดตามการนำเสนอรายการข่าวต่อไป ก็ยังคงเป็นข้อคำถามที่สตรีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยส่วนใหญ่เลือกตอบมากที่สุด

3. ทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์พบว่าภาพสัตรีโลกที่แสนสวยเป็นภาพลักษณ์ที่ผู้ชมสตรีเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาเป็นภาพผู้หญิงมีศรัทธา ที่หมายถึงภาพผู้หญิงที่มีความสามารถก้าวออกสู่โลกภายนอกของตนโดยการปรากฏตัวในวิชาชีพต่างๆ ในปริมณฑลของผู้ชาย พร้อมๆ กับการดูแลรับผิดชอบการบ้านการเรือนตามหน้าที่ทางเพศ ภายในบ้านควบคู่กันโดยไม่เรียกร้องสิทธิใดๆ โดยสตรีกลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยมากที่สุดต่อข้อคำถามที่ว่า การแต่งกายสวยดูดีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นางเอกในละครโทรทัศน์ดูน่ามองยิ่งขึ้น อธิบายได้ว่าในแง่ของภาพลักษณ์จากมุมมองภายนอกของผู้หญิงในรายการละครโทรทัศน์ สตรีกลุ่มเป้าหมายมองว่าการแต่งกายของนางเอกละครโทรทัศน์สำคัญกว่าเป็นที่ดึงดูดความสนใจว่าความสวยงามของหน้าตา หรือความสามารถทางการแสดง

4. ความสัมพันธ์ของแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา System Approach และ Feminist Approach และเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดสตรีนิยม กับทัศนคติของผู้ชมสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์ พบว่าสตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา System Approach มีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการข่าวโทรทัศน์เป็น

ภาพผู้หญิงกล้า (Non Traditional) ซึ่งหมายถึงภาพผู้หญิงยุคใหม่หรือภาพผู้หญิงเก่งที่มีความมั่นใจในตัวเองทำตัวเสมอเหมือนกับผู้ชายในแง่การทำงานอาชีพและแง่ความประพฤติในลักษณะผู้ชายทำได้ ผู้หญิงก็ทำได้ ในส่วนของสตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีศึกษา Feminist Approach ผลการวิจัยออกมาว่า สตรีกลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการข่าวโทรทัศน์เป็นภาพแม่ศรีเรือน และกุลสตรี (Traditional) ซึ่งหมายถึงภาพสตรีตามแบบฉบับดั้งเดิม ที่แสดงความชอบธรรมของการแบ่งงานกันทำตามเพศ เช่น ภาพความเป็นแม่ เป็นภรรยา และภาพแม่บ้าน จากผลการวิจัยจากกล่าวได้ว่าภาพแม่ศรีเรือน และกุลสตรี เป็นภาพขัดตรงกันข้ามกับภาพผู้หญิงกล้า สำหรับความสัมพันธ์ของแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา System Approach และ Feminist Approach และเกณฑ์ทางปรัชญาจากสำนักคิดสตรีนิยม กับทัศนคติของสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์ พบว่าสตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา System Approach มีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการละครโทรทัศน์เป็นภาพแม่ศรีเรือนและกุลสตรี (Traditional) และสตรีกลุ่มเป้าหมายที่มีความเชื่อตามแนวคิดทฤษฎีสตรีศึกษา Feminist Approach มีความเห็นมากที่สุดว่าภาพลักษณ์ของสตรีในรายการละครเป็นภาพสัทธิโลกที่แสนสวย (Sex Object)

5. ลักษณะทางประชากรศาสตร์กับทัศนคติต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าว ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร อายุ / สถานภาพสมรส / การศึกษา / อาชีพ และรายได้ ไม่มีผลต่อทัศนคติในการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการข่าวโทรทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากรายการข่าวเป็นรายการที่มีจุดประสงค์ในการนำเสนอรายการเพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) มีกลวิธีการนำเสนอรายการที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา มีรูปแบบรายการที่เป็นแบบแผน มีเนื้อหาสาระที่เป็นเหตุการณ์จริง ยึดหลักองค์ประกอบของข่าว (News Element) เป็นสำคัญ และเป็นรายการที่เร้าอารมณ์ต่ำ จึงเป็นเหตุให้ช่วงอายุ / สถานภาพสมรส / การศึกษา / อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเกิดทัศนคติในขณะทีลักษณะทางประชากรศาสตร์กับทัศนคติต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์ผลการศึกษพบว่าตัวแปรอายุและรายได้ต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติของสตรีต่อการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์

แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรอายุที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตีความเนื้อหารายการและตัวแปรรายได้ที่แตกต่างกันก็อาจมีความสัมพันธ์กับตำแหน่ง หน้าที่การงาน รสนิยม การเลือกใช้สื่อที่แตกต่างกัน เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทยควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการปรับภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์ เพื่อให้ภาพลักษณ์สตรีในรายการละครโทรทัศน์ถูกยกระดับ จากภาพสัทธิโลกที่แสนสวย หรือจากภาพแม่ศรีเรือน และกุลสตรีที่เป็นภาพลักษณ์เพียงส่วนเสี้ยวหนึ่งของสตรีในโลกของความเป็นจริง
2. ผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถทางการแสดงของนักแสดงหญิงมากกว่าหน้าตา หรือเครื่องแต่งกาย ด้วยจะไม่เพียงยกระดับคุณค่าแห่งศาสตร์ศิลปะการแสดงหากแต่จะยกระดับคุณค่าความเป็นนักแสดงหญิงให้ไม่ถูกมองเพียงผิวเผินที่รูปกายหรือแพพพอร์ด
3. ผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ควรปรับนำหน้าการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องสตรี เช่น ปรับเพิ่มข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสตรีในเชิงวิชาชีพ หรือเชิงความสามารถที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดภาพเชิงบวกที่สมดุลในการรับรู้ของผู้รับสารว่าสตรีมิได้เป็นเพียงเหยื่อ หรือเป็นเพียงผู้ถูกกระทำเท่านั้นและยังสามารถหรือถนอมมายาคติเดิมพร้อมกับสร้างความคิด ความเข้าใจใหม่บนพื้นฐานความเท่าเทียมทางเพศในทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะช่วยยกระดับคนในสังคมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้
4. การนำเสนอสตรีในภาพลักษณ์สัทธิโลกที่แสนสวย ในรายการละครโทรทัศน์ ตามผลการวิจัยเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทยยังให้คุณค่าสตรีไทยเป็นเพียงวัตถุทางเพศ ที่ถูกตีราคาจากความงามของหน้าตา และเรือนร่าง และถูกตีราคาความสามารถจากเสน่ห์ยั่วยวนทางเพศเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะไม่ได้ยกระดับการนำเสนอเนื้อหาละครโทรทัศน์ไทยแล้ว ยังไม่เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์สตรีไทย ทั้งยังขัดต่อสภาพความเป็นจริงของสตรีไทยที่เป็นอยู่อย่างสิ้นเชิง ผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ไทยจึงไม่ควรให้นำหน้าการนำเสนอที่ลาดเทไป ในพฤติกรรมมโหดพฤติกรรมหนึ่งของสตรีโดยเฉพาะ

หากแต่ควรปูพื้นเรื่องอันเป็นที่มา หรือเหตุและผลของพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับสารทำความเข้าใจกับที่มาของพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาพรวมของทัศนคติของผู้ชมสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร หากต้องการผลการศึกษาที่มีการชี้ชัดมากขึ้นควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมถึงกลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด หรือทำการสำรวจทัศนคติของผู้ชมในกลุ่มบุรุษด้วย

2. การเพิ่มวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ เช่นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มคนโสด หรือกลุ่มคนสูงอายุ น่าจะทำให้นักวิจัยได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาข้อมูลที่ลงลึกไปถึงภาพลักษณ์ของตัวละครในบทบาทต่างๆ ในรายการข่าวโทรทัศน์ เช่น บทบาทผู้ประกาศข่าว ผู้สื่อข่าว และผู้หญิงที่ตกเป็นข่าว และในรายการละครโทรทัศน์ เช่น บทบาทแม่ นางร้าย นางเอก และนักแสดงหญิงสมทบ เพื่อค้นหาภาพลักษณ์ที่ชัดเจน และแท้จริงของสตรีที่สวมบทบาทแตกต่างกันในรายการข่าว และละครทางโทรทัศน์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีปทุมที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2542. **การวิเคราะห์สื่อ แนวคิด และเทคนิค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- _____. 2543. **ความเรียงว่าด้วยสตรีกับสื่อมวลชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. 2547. **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แบรินเอจ.
- _____. 2549. **ศาสตร์แห่งสื่อ และวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

ชนัญชี่ กาญจนอุไรโรจน์. 2538. "การศึกษาภาพลักษณ์สตรีในหนังสือพิมพ์รายวันในช่วงปี 2528-2537." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงพร เวทไว .2545. "การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อโทรทัศน์การเปิดรับโฆษณา และทัศนคติที่มีต่อโฆษณา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพย์ธิดา ศรีธาทิพย์ และคณะ. 2546. **คนเขียนบท**. กรุงเทพฯ: มติชน.

เนภาภรณ์ อัจฉริยะกุล,ผศ. และพิไลวรรณ ปุกทุต. 2539. "การผลิตรายการละครโทรทัศน์." ในเอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นาฏยา ตนานนท์. 2547. **การรายงานข่าว**. กรุงเทพฯ: Nut Republic.

นุชรี ดันติวิจิตร. 2537. "การศึกษาการรับรู้ประโยชน์จากละครโทรทัศน์ของผู้หญิงในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บงกช สิงห์กุล. 2547. **คู่มือนักเขียน**. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์อินเตอร์เนชั่นแนล.

เบญจศรี ศรีโยธิน. 2548. "การคาดหวัง และความพึงพอใจที่ผู้ชมได้รับจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ แยมศรี. 2548. "ภาพลักษณ์ของผู้หญิงไทยในเพลงลูกทุ่ง: ศึกษากรณีเพลงแนวคาเฟ่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาภาษาไทย (กลุ่มวรรณคดี) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พินดา หันสวาสดี. 2544. "ผู้หญิงในภาพยนตร์: กระบวนการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมไทย." รายงานการวิจัยโครงการฝึกอบรมนักวิจัยด้านสตรีศึกษา ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มริศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และศศิพร หมั่นเจริญลาภ. 2547.

How to Write a Selling Screenplay by Christopher Keane. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

รรินทร วสุนันท์ และเสรี วงษ์มณฑา. 2551. "การรณรงค์
ปลูกจิตสำนึกการเสริมสร้างภาพลักษณ์สตรีที่ปรากฏ
ในโทรทัศน์ของกลุ่มสตรี." **การสัมมนาวิชาการระดับ
ชาติ เรื่องผู้หญิง และการส่งเสริมความเสมอภาค
หญิงชายในสังคมครั้งที่ 1.** โรงแรมปรี๊นท์พาเลซ.
กรุงเทพฯ.

รัชดา แดงจำรูญ. 2538. "ภาพของโสเภณีในละครโทรทัศน์ปี
2535." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
สื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริโยธยา ณ นคร. 2550. "ละครโทรทัศน์ที่มีผลต่อพฤติกรรม
การเลียนแบบของสตรีวัยทำงาน." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุมนมาลย์ นิมนต์พันธ์. 2541. **การละครไทย.** กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. 2545. **การสื่อข่าว: หลักการ และเทคนิค.**
กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

สุนิณี กิตติวรรณกุล. 2547. "ภาพของบทบาทของสตรีในงาน
โฆษณาทางนิตยสาร และทัศนคติของนักสร้างสรรค์
โฆษณา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
การประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพิศวง ธรรมพันทา. 2543. **มนุษย์กับสังคม.** พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ภูมิไทย.

เสรี วงษ์มณฑา. 2542. **การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค.**
กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

เสนาะ เจริญพร และนพพร ประชากุล. 2548. **ผู้หญิงกับสังคม
: ในวรรณกรรมไทยยุคทองสมัย.** กรุงเทพฯ: มติชน.

อรนุช เลิศจรยาลักษณ์. 2548. **หลักการเขียนบทโทรทัศน์.**
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัมพิกา ศรีสุธาพรอน. 2543. "ทัศนคติของสตรีต่อโฆษณาที่นำ
เสนอสตรีในบทบาทต่างๆ." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

SRIPATUM UNIVERSITY

>> เอกชิตา เสริมทอง

จบการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ Fort Hays State University สหรัฐอเมริกา และหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผลงานทางวิชาการ เช่น หลักการแพร่ภาพ และการกระจายเสียง Principle of Broadcasting การเขียนบทวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ Broadcasting Scriptwriting